

องค์ความรู้ศิลปินแห่งชาติ : ทวี รัชนิกร

Body of Knowledge of National Artist: Thawee Ratchaneekorn

สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง

Sathit Thimwatbunthong

จากการทำวิจัยเรื่อง**องค์ความรู้ศิลปินแห่งชาติ : ทวี รัชนิกร** ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เข้าใจในแนวคิดและกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีต่อบริบทของสังคมไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เป็นระบบ แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของศิลปิน พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมที่สะท้อนสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองและสังคมของ ทวี รัชนิกร

วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ศิลปินพร้อมกับวิเคราะห์ผลงาน จำนวน 10 ภาพ โดยมุ่งวิเคราะห์ใน 3 ประเด็นหลัก คือ ที่มาของแนวคิด การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม และหลักการทางศิลปะ อันประกอบด้วย การใช้สี และการระบายสี โครงสร้างในการจัดภาพ การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ โดยได้เลือกผลงานที่สร้างขึ้นจากช่วงเวลาของการสร้างผลงานตามลำดับของวันเวลาที่ผ่านไป โดยมีผลการวิเคราะห์ผลงานของ ทวี รัชนิกร ดังนี้

ผลงานของ ทวี รัชนิกร

จากการที่อาจารย์ทวี รัชนิกร ศิลปินผู้ที่มีลักษณะนิสัยเป็นคนอ่อนโยนและอ่อนไหวต่อสิ่งต่างๆ ที่เข้ามากระทบจิตใจและส่งผลต่อความรู้สึกของอาจารย์ทวีอยู่เสมอ จากเหตุการณ์บ้านเมืองที่ผ่านมาเป็นส่วนหนึ่งซึ่งผลต่อจิตใจของอาจารย์ทวีเป็นอย่างยิ่งและเหตุการณ์ต่างๆ นั้น ไม่ว่าจะป็นด้านดีหรือไม่ดีก็ตาม ก็จะมีการส่งผ่านความคิดและความรู้สึกถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะที่อาจารย์ทวีได้สร้างสรรค์ตลอดการดำเนินชีวิตที่ผ่านมา ดังผลงานที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ เป็นต้น

ผลงานของอาจารย์ทวี รัชนิกร ที่นำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวความคิด การสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม และหลักการทางศิลปะ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผลงานจากเนื้อหาที่มีความสำคัญตามยุคสมัย และใช้กลวิธีในการสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันไปตามช่วง

เวลาที่เปลี่ยนไป โดยเริ่มจากผลงานที่สร้างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503-2545 ซึ่งเป็นผลงานประเภทสีน้ำมัน จำนวน 5 ชิ้น สีน้ำ จำนวน 3 ชิ้น และสีหมึก จำนวน 2 ชิ้น ดังนี้

1. ผลงานที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุสีน้ำมัน

ผลงานจิตรกรรมที่อาจารย์ทวี รัชนิกร ได้แสดงออกให้เห็นเป็นที่ประจักษ์และเป็นภาพที่ยังสืบค้นได้ก็คือ ภาพที่ชื่อว่า “ต้นไม้” โดยเขียนขึ้นในช่วงที่อาจารย์ทวีได้เรียนกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ซึ่งท่านเป็นผู้หนึ่งที่ยื่นชอบผลงานของอาจารย์ทวีเป็นอย่างมาก ส่วนอาจารย์ทวีก็ยึดถือคำสั่งสอนของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ไว้เป็นการเตือนสติในการสร้างสรรค์งานศิลปะมาโดยตลอด ดังเช่นคำพูดที่ว่า

“นายอ่านหนังสือบ้างซิ อย่าเอาแต่กินเหล้า” ซึ่งเป็นคำที่ท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้คอยแนะนำต่อลูกศิษย์ในระหว่างการเรียนการสอนมาโดยตลอด หรือแม้แต่คำกล่าวที่สะท้อนถึงความห่วงใยในสุขภาพอนามัยของลูกศิษย์ ที่อาจส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ เช่น “นาย...พวกนายเป็นหมูสกปรกจะทำศิลปะได้อย่างไร” เป็นต้น

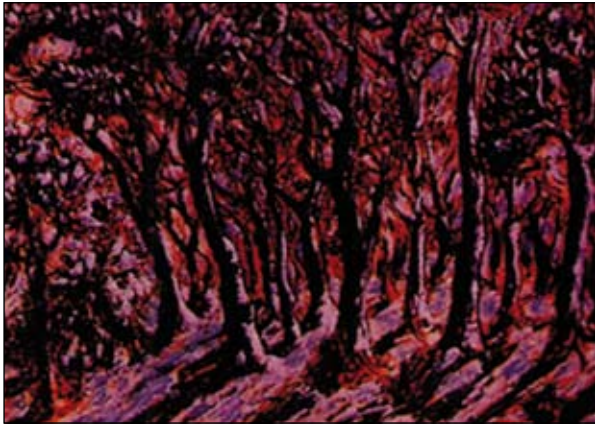
1.1 ภาพ “ต้นไม้” (The Tree) (2503)

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 76.5 x 10.5 ซม.

1.1.1 ที่มาของแนวคิด

การเขียนภาพที่มีชื่อว่า “ต้นไม้” ซึ่งเป็นการเขียนในยุคสมัยที่การศึกษาศิลปะในประเทศไทยได้ก้าวมาสู่การศึกษาที่เรียกว่า ศิลปะสมัยใหม่ อิทธิพลของการเขียนภาพดังกล่าว จึงเป็นช่วงเวลาแห่งการศึกษาค้นคว้าจากศิลปินในอดีตที่มีกลวิธีในการเขียนภาพตามลัทธิการเขียนภาพในแนวทางต่างๆ แต่อาจารย์ทวี ได้ให้ความสนใจการเขียนภาพในแนวทางของลัทธิโพสตีอิมเพรสชันนิสต์ (Post-Impressionist)

ผลงานของอาจารย์ทวีชิ้นนี้ เป็นการเขียนภาพใน

ภาพประกอบ 1 “ภาพต้นไม้ (2503)”

ลักษณะของการใช้ฝีแปรง พร้อมกับการใช้สีหนาที่ทับซ้อน ซึ่งเป็นเทคนิคที่เกิดจากการทับซ้อนของเนื้อสี (Impasto) ที่ศิลปินอาจจะใช้วิธีการด้วยการลงพื้นไว้ก่อน โดยสร้างพื้นผิวให้มีลักษณะเป็นก้อนสีที่แพร่กระจายอยู่โดยรอบของระนาบที่รองรับ เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกในขณะนั้น และสะท้อนความเป็นตัวตนของอาจารย์ ทวีได้เป็นอย่างดี

1.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะ ต่อสังคม

ภาพ “ต้นไม้ 2503” เป็นผลงานที่สร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ศิลปินสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป ในการเขียนภาพต้นไม้ที่ศิลปินหลายท่านย่อมเคยผ่านประสบการณ์การเขียนต้นไม้กันมาเกือบทุกคน แต่ต้นไม้ที่อาจารย์ทวีเขียนนั้น เป็นลักษณะการเขียนที่ใช้ความรุนแรงทั้งจากการใช้สีและรอยแปรงที่สอดรับกับแนวทางลัทธิโพสท์อิมเพรสชันนิสต์ (Post-Impressionist) ซึ่งอาจารย์ทวีได้ผ่านประสบการณ์ในอดีต และได้นำกลวิธีในการใช้สี การระบายสี และการจัดวางโครงสร้างอย่างมีความสัมพันธ์กันเพื่อให้การสร้างสรรค์ผลงานมีความสมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของศิลปิน

1.1.3 หลักการทางศิลปะ

ภาพ “ต้นไม้ 2503” เป็นลักษณะการเขียนภาพด้วยการใช้ฝีแปรง (Brush Work) ที่รุนแรงด้วยท่าที่รวดเร็ว โดยมีความโดดเด่นอยู่ที่การทับสีเป็นชั้นเพื่อเป็นการสร้างพื้นผิว (Texture) ทำให้ภาพมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

1.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

การเขียนภาพผลงานชิ้นนี้ใช้สีในโทนร้อน โดยมีลักษณะของแสงที่สาดส่องมาทางด้านขวาของภาพ ในส่วนที่เป็นเงาให้น้ำหนักเข้ม ซึ่งสอดรับกับกลุ่มของต้นไม้ที่มีลักษณะเป็น แนวตั้ง สื่อให้เห็นถึงมิติของภาพที่มี

ลักษณะใกล้ กลาง และไกล ในส่วนที่เป็นแสงจะใช้สีขาว โดยมีส่วนผสมของสีคราม เป็นการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เด่นชัดอีกภาพหนึ่ง

1.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

เป็นการจัดโครงสร้างภาพที่มีมิติ (Dimension) คือ ใกล้ กลาง และไกล โดยเน้นให้ต้นไม้ใหญ่อยู่ใกล้สุด จากนั้นก็จะไล่เรียงต้นไม้กันไปตามลำดับ จึงทำให้เกิดมิติของภาพ พร้อมกับให้ความสำคัญต่อการให้น้ำหนักการจัดภาพในเรื่องแสงและเงาเป็นสำคัญ

1.1.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

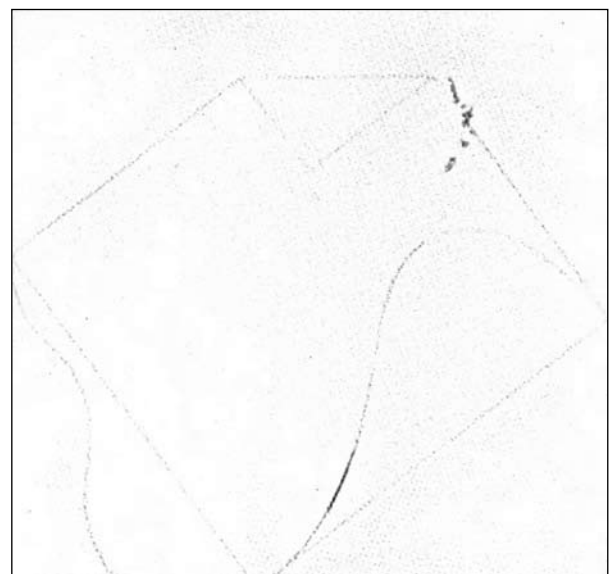
ในผลงานชิ้นนี้ สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุดอยู่ที่การนำลักษณะของพื้นผิวเข้ามามีส่วนในการสร้างสรรค์ผลงาน พร้อมกับการใช้เนื้อสีที่ระบายทับลงไปบนเฟรมจนกว่าศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานจะพอใจ กลวิธีนี้จึงขึ้นอยู่กับความพอใจของศิลปินเป็นสำคัญ และนอกจากนั้นการใช้แสงและเงาที่ตัดกันอย่างรุนแรงก็เป็นการแสดงออกที่เน้นอารมณ์และความรู้สึกในขณะนั้นของศิลปินได้เป็นอย่างดี

1.2 ภาพ “องค์ประกอบสีขาว/10” (2507)

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 46 x 46 ซม.

1.2.1 ที่มาของแนวคิด

ภาพ “องค์ประกอบสีขาว/10 (2507)” เป็นแนวการเขียนภาพแบบนามธรรม (Abstract Art) ซึ่งขณะนั้นเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มศิลปินชาวโคราชเกิดการปฏิรูปทางความคิดและจินตนาการเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นช่วงที่ศิลปินชาวไทยจบการศึกษามาจากต่างประเทศจำนวนมากและศิลปินชาวต่างประเทศบางส่วนก็มาทำการสอนร่วมกันในไทย ประกอบกับได้มีสื่อสิ่งพิมพ์จากต่างประเทศเข้ามาใน

ภาพประกอบ 2 “องค์ประกอบสีขาว/10 (2507)”

ประเทศไทยมากขึ้น จึงทำให้เกิดกระแสการสร้างงานในลักษณะของนามธรรม สร้างความสนใจให้ศิลปินกระแสหลักจากกรุงเทพฯ เป็นอย่างยิ่ง จึงทำให้ครูและนักศึกษาต่างหันมาสร้างผลงานในแนวทางภาพนามธรรมมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งอาจารย์ทวีถือเป็นศิลปินผู้หนึ่งที่เลือกสร้างสรรค์ผลงานในแนวทางนี้

1.2.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ในผลงานของภาพ “องค์ประกอบสี่ขาว/10 (2507)” เป็นช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์ศิลปกรรมของประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่วิถีของศิลปะสมัยใหม่ ซึ่งในช่วงเวลานั้นมีศิลปกรรมที่รองรับการแสดงผลงานศิลปะ คือการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับให้ศิลปินได้นำผลงานของตนมาประกวดและแสดงเพื่อเป็นการแสดงศักยภาพของศิลปินในยุคสมัยนั้น จึงเป็นช่วงหนึ่งที่ทำให้มีศิลปินเกิดขึ้นในยุคสมัยนั้น และพัฒนาฝีมือจนเป็นศิลปินรุ่นใหญ่ในเวลาต่อมา ตามบริบทของสังคมไทยในขณะนั้น บ้านเมืองมีแต่ความสงบสุข จึงส่งผลให้การทำงานศิลปะที่เป็นแบบนามธรรมมีบทบาทต่อวงการศิลปกรรมในประเทศไทยมากขึ้นในเวลาต่อมา

1.2.3 หลักการทางศิลปะ

เป็นภาพที่นำเสนอในลักษณะเรียบง่าย และสิ่งที่สร้างความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งก็คือ การใช้สีขาวเพียงสีเดียว บนระนาบรองรับ สร้างความเป็นปริศนาต่อผู้ชมอย่างยิ่ง

1.2.3.1 การใช้สีและการระบายสี

เป็นภาพที่ใช้สีขาวระบายลงบนระนาบรองรับด้วยวิธีการระบายเรียบ เพื่อเน้นความเรียบง่าย ความเป็นระเบียบ โดยใช้เส้นสีเข้ม จัดวางอย่างพอเหมาะพอดีและลงตัวเป็นอย่างยิ่ง

1.2.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในการจัดโครงสร้างภาพนั้น ก็เช่นเดียวกันใช้วิธีที่ไม่ซับซ้อน ตรงไปตรงมา โดยใช้เส้นสีเข้มในรูปทรงสี่เหลี่ยม โดยจัดวางอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมที่เป็นพื้นระนาบสีขาว ให้ความรู้สึกอยากจะค้นหาต่อไป

1.2.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

เป็นการใช้กลวิธีการระบายสีแบบราบเรียบด้วยสีขาว โดยไม่เน้นน้ำหนัก ของภาพ แต่จะใช้เส้นสีเข้มมาเป็นตัวกำหนดรูปร่างลงบนระนาบ จึงเป็นการผสมผสานระหว่างความราบเรียบกับรูปร่างที่ปรากฏตามจินตนาการของศิลปินเป็นสำคัญ

1.3 ภาพ “เด็กสาวชนบท” (2510)

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 60 x 55.5 ซม.

1.3.1 ที่มาของแนวคิด

จากช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ประเทศไทยได้เปิดโอกาสให้ประเทศสหรัฐอเมริกา มาตั้งฐานทัพที่โคราช (จ.นครราชสีมา) และที่ลัดทึบ (จ.ชลบุรี) ด้วยการเกิดขึ้นของสงครามเวียดนาม จากสภาพที่อาจารย์ทวีได้เห็นทหารอเมริกันกระทำร้าย กดขี่ทางเพศต่อผู้หญิงไทย อย่างไม่เคารพต่อวัฒนธรรมอันดีงามของไทยนั้น และด้วยพื้นฐานทางด้านจิตใจของอาจารย์ทวีที่มีความอ่อนไหวอยู่แล้ว เมื่อได้มาสัมผัสกับสถานการณ์เช่นนั้นก็ย่อมเกิดผลกระทบต่อจิตใจและนำไปสู่แรงบันดาลใจที่อยากจะถ่ายทอดให้เห็นถึงความคับแค้นที่ตนเองได้ประสบโดยการสื่อสารด้วยผลงานศิลปะ

1.3.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ผลงานชิ้นนี้มีความหมายเชิงนัยที่แฝงไว้ จากการที่อาจารย์ทวีได้มองเห็นถึงความเจริญในด้านต่างๆ กำลังไหลบ่าเข้ามาสู่สังคมที่อยู่กันอย่างปกติสุข ซึ่งความเป็นจริงแล้วความเจริญดังกล่าวมีอยู่ 2 ด้าน คือ ด้านหนึ่งนำไปสู่การพัฒนา นำความสุข ความสะดวกมาสู่ชุมชนได้ แต่อีกด้านหนึ่งหากขาดการควบคุม สกัดตัดออก ก็จะไปสู่ความลุ่มหลง คลั่งไคล้ ตกเป็นทาส เป็นเหยื่อของสิ่งเหล่านั้นได้เช่นเดียวกัน เหมือนกับชีวิตของเด็กสาวที่มาจากชนบทแต่จะต้องมาใช้ชีวิตอยู่ในเมืองด้วยภาวะจำยอมตามเงื่อนไขใน

ภาพประกอบ 3 “เด็กสาวชนบท” (2510)

การครองชีพ ที่จะต้องดำเนินชีวิตให้อยู่รอดต่อไป รวมทั้งสังคมทางบ้านที่ต้องรอคอยความช่วยเหลือจากเด็กสาวด้วยเช่นกัน

1.3.3 หลักการทางศิลปะ

1.3.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ในการใช้สีของภาพนี้นั้น ใช้สีโทนเขียวผสมผสานสัมพันธ์กับสีกลุ่มสีฟ้าคราม โดยจะใช้สีแดงและสีส้มช่วยสร้างความโดดเด่น และให้น้ำหนักของภาพอยู่ด้านขวา ด้านล่างของภาพ และ ส่วนบนของภาพเป็นสีโทนสีเทา มีลักษณะการระบายสีด้วยการใช้ฝีแปรง และระบายแบบเน้นพื้นผิว ดูจากภาพโดยรวมแล้วเป็นภาพที่อาจารย์ทิวเลือกใช้สีได้อย่างลึกซึ้ง ถึงแม้เรื่องราวจะรุนแรง แต่โครงสร้างของสีโดยรวมให้ความรู้สึกอ่อนโยน นุ่มนวลได้เป็นอย่างดี

1.3.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

อาจารย์ทิวได้จัดโครงสร้างในภาพนี้ โดยจัดวางภาพเด็กผู้หญิงอยู่ด้านขวามือของภาพ โดยมีแถบสีเป็นลายทางม้าลายปิดบริเวณดวงตาของเด็กหญิง โดยมีมือขวาของเด็กหญิงคล้ายกับถือตุ๊กตาหรืออะไรสักอย่างไว้ในวงแขน ด้านล่างซ้ายมือเป็นรูปที่ถูกแบ่งเป็นช่องๆ โดยด้านบนของภาพเป็นรูปใบหน้าคนที่ เป็นรูปแบบเฉพาะของอาจารย์ทิว และด้านหลังสุดเป็นพื้นระนาบ คล้ายใบหน้าคนเช่นเดียวกัน จึงเป็นการจัดภาพที่จะสื่อถึงเรื่องต่างๆ ที่เด็กหญิงได้ประสบมากเป็นได้

1.3.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

ในภาพ “เด็กสาวชนบท” เป็นการเขียนภาพในลักษณะของภาพที่เรียกแนวทางการเขียนภาพนี้ว่า ภาพกึ่งนามธรรม (Semi-Abstract) ซึ่งเป็นภาพที่สามารถมองเห็นได้ตามสิ่งที่ปรากฏอยู่และในบางส่วนก็แสดงออกด้วยการใช้สีแทนค่าในสิ่งนั้นๆ แต่ก็สามารถที่สร้างความสัมพันธ์ในเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

1.4 ภาพ “ปีศาจเผด็จการ” (Devil Dectator) (2510)

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 55.5 x 60 ซม.

1.4.1 ที่มาของแนวคิด

ภาพปีศาจเผด็จการ สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2510 เป็นช่วงเวลาที่ยังคงอยู่ในบรรยากาศของสงครามจากเพื่อนบ้าน ซึ่งอาจารย์ทิว เป็นศิลปินที่ต่อต้านสงครามเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการกระทำที่เป็นเผด็จการในช่วงนั้น สร้างความอึดอัดและความรู้สึกหดหู่ต่ออาจารย์ทิวเป็นอย่างยิ่ง คือบทบาทของทหารอเมริกันที่มาใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทย การกระทำที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมอันดี

ภาพประกอบ 4 “ปีศาจเผด็จการ (Devil Dectator) (2510)”

งามของไทย ได้สร้างความแปลกแยก ส่งผลต่อการสร้างงานศิลปะที่เป็นลักษณะของการต่อต้านภัยสงคราม ความไม่ยุติธรรมในสังคม การใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางในการนำเสนอต่อสังคม จึงเป็นวิธีการที่ศิลปินสามารถสะท้อนอารมณ์และความรู้สึกได้ จนนำไปสู่การสร้างศิลปะเพื่อชีวิตในเวลาต่อมา และอาจารย์ทิวได้นำมาเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ภาพดังกล่าว

1.4.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภาพปีศาจเผด็จการ ภายในเนื้อหาของภาพจะมีนัยที่แฝงไว้ด้วยสัญลักษณ์หลายอย่าง อาทิ หมวก 2 ใบที่อยู่คู่กัน โดยมีรูปกะโหลกคล้ายจะเป็นกะโหลกหมาอยู่ได้ หมวก 2 หัว บนหมวกมีรูปธงชาติไทยและธงชาติอเมริกา อยู่คนละใบ ด้านหลังของภาพเป็นรูปธงชาติไทย แต่เป็นรูปร่างของสัญลักษณ์ฮิตเลอร์ และรูปดาวห้าแฉกผสมผสานอย่างกลมกลืน จึงสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยได้ตกเป็นเครื่องมือของต่างชาติที่ใช้อำนาจเผด็จการ ซึ่งเป็นการเสียอธิปไตยในสมัยนั้น โดยการสื่อสารด้วยศิลปะตามอารมณ์ของศิลปินในขณะนั้น

1.4.3 หลักการทางศิลปะ

1.4.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ในภาพปีศาจเผด็จการนั้น อาจารย์ทิวใช้โครงสร้างโดยรวมด้วยสีน้ำเงิน สีแดง โดยมีสีเทาเป็นสีที่ช่วยทำให้ภาพมีความนุ่มนวลขึ้น แต่ถึงอย่างไรภาพสัญลักษณ์ของฮิตเลอร์ ซึ่งเป็นภาพฉากหลังนั้นก็ให้ความรู้สึกที่ครอบคลุมความหมายของภาพไว้ได้ทั้งหมด แต่ก็ไม่ได้ทิ้งรายละเอียดของ หัวกะโหลกและหมวกทหาร ที่เป็นจุดสนใจของภาพให้ลดลงไปเลย

1.4.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในการจัดโครงสร้างของภาพนี้ อาจารย์ทวีได้จัดวางให้จุดสนใจของภาพ อยู่ตรงกลางภาพ โดยมีรูปร่างของสัญลักษณ์อีตเลออร์เป็นพื้นหลัง และรูปกะโหลกหมาที่สวมหมวกทหาร อยู่ตรงกลาง ซึ่งเป็นการนำเสนอที่ตรงไปตรงมาที่จะสื่อความหมายต่อสังคมให้มองเห็นถึงความเหลื่อมล้ำ ในสังคมในยุคสมัยนั้นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.4.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

ในภาพเขียนดังกล่าวได้สื่อสารด้วยการใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอเป็นสำคัญ อาทิ ธงชาติไทย ธงชาติอเมริกา กะโหลกหมา หมวกทหาร และรูปดาวห้าแฉก โดยการระบายสีที่เรียบเป็นระนาบไปกับพื้นที่รองรับและให้มีพื้นผิวขรุขระบ้างในบางส่วนที่ต้องการ

1.5 ภาพ “ในสังคมแห่งความหวาดกลัว” (Frightened Society)

เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 60 x 55.5 ซม.

1.5.1 ที่มาของแนวคิด

ภาพ “ในสังคมแห่งความหวาดกลัว” ได้สะท้อนให้เห็นสังคมในยุคหนึ่ง ที่คนในสังคมได้เรียกร้องความเป็นธรรม ประชาชนถูกกดขี่ด้วยอำนาจทางการเมือง กิโยมสังผลต่อตัวคิดปิ่นเช่นกัน ด้วยแรงกดดันที่อาจารย์ทวีประสบมาและความรู้สึกไม่มั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนเอง และความเป็นไปของสภาพสังคมที่ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไรต่อไป ความรู้สึกวิตกกังวล และความหวาดกลัวภัยต่างๆ ที่อาจเข้ามาสู่สังคมได้ทุกขณะ จึงเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานดังกล่าว

1.5.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภาพ “ในสังคมแห่งความหวาดกลัว” ได้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมในยุคสมัยนั้น ที่มีการวางระบบการประสานสัมพันธ์กับสังคมไว้อย่างไร จึงทำให้สังคมในยุคหนึ่งมีความเหลื่อมล้ำ ความไม่ยุติธรรมในสังคม สร้างความหวาดกลัวและความทุกข์ให้กับคนในสังคมเป็นอย่างยิ่ง จึงเป็นประเด็นที่ศิลปินนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานตามสภาวะการณ์ขณะนั้น

1.5.3 หลักการทางศิลปะ

1.5.3.1 การใช้สีและการระบายสี

การใช้สีของภาพ “ในสังคมแห่งความหวาดกลัว” นั้น อาจารย์ทวีได้ใช้โครงสร้างของสีเทาเป็นหลัก โดยมีสีแดงชมพูเป็นตัวประสานให้เกิดน้ำหนักอ่อน-แก่ และใช้สีเหลืองตรงพื้นฐานระนาบด้านซ้าย และเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่สมดุลกันอาจารย์ทวีได้ป้ายสีเหลืองไว้ด้านขวาด้วย

ภาพประกอบ 5 “ในสังคมแห่งความหวาดกลัว”

เช่นกัน จากนั้นก็ใช้พู่กันปลายแหลมระบายสีขาวอย่างรวดเร็ว โดยมีลักษณะการเหวี่ยงพู่กันอย่างรวดเร็ว และโดยรวมของภาพเป็นรูปใบหน้าที่บิดเบี้ยว

1.5.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในการจัดวางโครงสร้างของภาพดังกล่าวนี้ อาจารย์ทวีได้จัดวางรูปใบหน้าที่มีลักษณะบิดเบี้ยวเหมือนมีเสียงกรีดร้องผสมผสานอยู่ในภาพ โดยเฉพาะเส้นที่เป็นรอยของพู่กันและร่องรอยที่เกิดจากการขีดลากไปทั้งพื้นระนาบที่รองรับ จึงทำให้ภาพนี้มีความลึกลับอลหม่านเป็นอย่างยิ่ง

1.5.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

ในภาพเขียนนี้ อาจารย์ทวีได้สร้างความสัมพันธ์ในเนื้อหาของภาพ และวิธีการระบายสีได้อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นอย่างยิ่ง

2. ผลงานที่สร้างขึ้นจากเทคนิคการระบายสีน้ำและการปะติดวัสดุ

ผลงานจิตรกรรมที่อาจารย์ทวี รัชนิกร ได้สร้างสรรค์ขึ้นอีกกลวิธีหนึ่งก็คือ การใช้วิธีการระบายสีน้ำผสมผสานกับวิธีการปะติดด้วยวัสดุ อาทิ กระดาษ ซึ่งเป็นวิธีการสร้างสรรค์ผลงานอีกรูปแบบหนึ่ง ที่มี กระบวนการแตกต่างจากการระบายภาพด้วยสีน้ำมัน ซึ่งศิลปินโดยทั่วไปก็จะไม่ สร้างสรรค์ผลงานที่ต้องใช้เพียงเทคนิคเดียว การที่อาจารย์ทวีใช้สีน้ำพร้อมกับการปะติดและในผลงานนั้น โดยเฉพาะในเนื้อหาที่สื่อออกมาได้อย่างอ่อนโยนและนุ่มนวล ซึ่งเห็นได้จากชุดที่ทำขึ้นจากร่องราวของผู้หญิงที่เมืองพัทยา ซึ่งอาจารย์ได้เลือกวิธีการนำเสนอด้วยกลวิธีดังกล่าว

ภาพประกอบ 6 “ต่างผิที่พัทยา”

โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผลงานในชุดของ “พัทยา” มาจำนวน 2 ภาพ เพื่อได้เข้าใจถึงวิธีการสร้างงานของอาจารย์ทิวในอีกมุมหนึ่ง ในช่วงที่อาจารย์ทิวมีโอกาสได้มาอยู่ที่เมืองพัทลุงกับลูกสาวที่มาทำงานอยู่ที่เมืองพัทยา จึงทำให้อาจารย์ทิวได้มองเห็นถึงวิถีชีวิตของผู้คนในเมืองพัทยา ว่าเขาอยู่กันอย่างไร และโดยเฉพาะผู้หญิงที่มาประกอบอาชีพหรือมาใช้ชีวิตในการทำงานที่เมืองพัทยา โดยเฉพาะอาชีพของคนกลางคืน จึงเป็นการมองผู้หญิงที่แตกต่างจากผู้หญิงที่อยู่โคราช เพราะมีบริบทที่แตกต่างกัน แต่ที่พัทยาเป็นเรื่องของความพึงพอใจซึ่งกันและกัน ภาพที่อาจารย์ทิวได้นำเสนอออกมานั้น จึงเป็นการบันทึกเรื่องราวของศิลปินได้อีกทางหนึ่งเช่นเดียวกัน

2.1 ภาพ “ต่างผิที่พัทยา” (Foreigners at Pattaya Beach) (2542)

เทคนิคสีน้ำมันกระดาษช่อย ขนาด 56 x 76 ซม.

2.1.1 ที่มาของแนวคิด

ในภาพ “ต่างผิที่พัทยา” เป็นภาพที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2542 สืบเนื่องจากลูกสาวของอาจารย์ทิวได้ไปทำงานที่เมืองพัทยา และอาจารย์ได้ไปเยี่ยมและพักอาศัยอยู่กับบุตรสาวช่วงหนึ่ง จึงทำให้มีโอกาสได้ศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตของคนเมืองพัทยา โดยเฉพาะกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพตอนกลางคืน รวมทั้งการเกิดขึ้นของเมืองพัทยาที่ค้ายทหารที่โคราช ซึ่งเป็นต้นเหตุของการนำทหารจีไอเข้ามาในประเทศไทย แต่ทุกวันนี้พัทยาได้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลกอย่างสมบูรณ์แบบ จึงทำให้เมืองพัทยาเต็มไปด้วยผู้คนจากทั่วทุกสารทิศจากทั่วโลก อาทิ สหรัฐอเมริกา ยุโรป กลุ่มประเทศอาหรับ รวมทั้งในแถบเอเชียด้วยกัน พัทยาจึงเป็นดินแดนสวรรค์ของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในยามค่ำคืน ซึ่งบนถนนคนเดิน (Walking Street) นั้น จะเป็นจุดที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด แต่ความจริงแล้วมีสถานเริงรมณ์เปิดอยู่โดยทั่วไปทั้งเมืองพัทยา ซึ่งสภาพโดยรวมของเมืองพัทยาได้มีการแบ่งกลุ่มของผู้พักอาศัยไว้พอสังเขป อาทิ โซนของกลุ่มอาหรับ โซนของบาร์ผู้หญิง โซนของบาร์ผู้ชาย เป็นต้น จึงทำให้ผู้คนที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยาสามารถเสพสุขจากสถานเริงรมณ์ต่างๆ ได้โดยทั่วไปตามความต้องการ

2.1.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ภายในภาพที่ปรากฏนั้น เป็นรูปใบหน้าคนๆ อยู่ในระนาบเดียวกัน โดยแบ่งเป็น 3 แถว แต่ละใบหน้ามีนัยที่จะสื่อให้รู้ว่าใบหน้าที่เห็นนั้นเป็นใบหน้าที่มาจากหลากหลาย

ภาพประกอบ 6 “ต่างผิที่พัทยา”

หลายกลุ่มคน หลากหลายเชื้อชาติ และหลากหลายวัฒนธรรม โดยสื่อด้วยสีในใบหน้าที่มีความแตกต่างกันของแต่ละใบหน้า

2.1.3 หลักการทางศิลปะ

2.1.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ในภาพดังกล่าวอาจารย์ทิว ได้ใช้สีน้ำระบายลงบนกระดาษช่อยที่มี โครงสร้างโดยรวมเป็นสีน้ำตาลอ่อน ระบายสีด้วยน้ำหนักอ่อน-แก่ของแต่ละใบหน้าที่แตกต่างกันไป โดยภาพรวมแล้วจะมีน้ำหนักของสีอ่อน สีกลาง และสีเข้มที่สุด เสมือนคนหลากหลายเผ่าพันธุ์ที่ได้มาอยู่รวมกันในที่แห่งนี้

2.1.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

เป็นการจัดภาพที่ใช้ความสมดุล เป็นตัวนำเสนอ โดยการวางรูปใบหน้าที่คนมาจัดเรียงแบบหน้ากระดานแล้ว จัดวางเป็น 3 ระดับ โดยเว้นพื้นที่ด้านบนไว้พอสมควร เป็นการให้ความรู้สึกแบบเรียบง่าย แต่มีเสน่ห์ ด้วยการนำรูปเปลือกหอยมาจัดวางอยู่ในระนาบเดียวกันอย่างเหมาะสม เป็นสัญลักษณ์แทนดวงตาของคน ซึ่งโดยส่วนตัวแล้ว อาจารย์ทิวเป็นผู้ที่สนใจในการเก็บรักษาเปลือกหอยมาเป็นเวลานาน

2.1.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

ในภาพเขียนชิ้นนี้อาจารย์ทิว ได้นำวิธีการระบายสีน้ำผสมผสานด้วยการ ระบายลงบนกระดาษช่อย ที่มีพื้นผิวขรุขระและในบางส่วนของภาพ อาจารย์ได้ใช้วิธีขีดเขียนลงบนกระดาษบ้าง แต่ที่เป็นจุดสนใจเป็นอย่างมากคือ อาจารย์ได้นำรูปเปลือกหอย ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจารย์ทิวมีความชื่นชอบเป็นส่วนตัวเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลงานดังกล่าวด้วย จึงเป็นภาพที่มีการบูรณาการจากสื่อวัสดุต่างๆ หลายชนิดด้วยกัน

2.2 ภาพ “ขนมหวานขายดีที่พัททยา” (2542)

เทคนิคสีน้ำมันบนใบลาน ขนาด 76 x 56 ซม.

2.2.1 ที่มาของแนวคิด

ภาพ “ขนมหวานขายดีที่พัททยา” เป็นอีกภาพหนึ่ง ที่อาจารย์ทวีได้สร้างขึ้นภายหลังจากที่ไปพำนักอยู่ในเมือง พัททยาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จากประสบการณ์ที่อาจารย์ทวี ได้สัมผัสในเมืองพัททยาตามคำคินนั้น จึงทำให้เห็นถึง พฤติกรรมต่าง ๆ ของคนที่ใช้ชีวิตในเวลาคำคินที่นั่น โดย นัยแล้วขนม หวานของอาจารย์ทวีน่าจะหมายถึง ผู้หญิง ที่มาทำงานในเมืองพัททยา ซึ่งส่วนใหญ่ผู้หญิงที่เดินทางมา ทำงานทำในเมืองพัททยานั้น จะเลือกทำอาชีพที่หมิ่นเหม่กับ การขายบริการทางเพศ ทั้งในลักษณะที่เปิดเผยและไม่เปิด เผย ฉะนั้น คำว่า “ขนมหวานขายดีที่เมืองพัททยา” จึงเป็น เรื่องปกติของผู้หญิงกลางคืนในเมืองพัททยา และจาก ประสบการณ์ดังกล่าว จึงเป็นแรงบันดาลใจให้อาจารย์ทวี สร้างสรรค์ผลงานชุดเมืองพัททยาไว้หลายชิ้นด้วยกัน

แต่ในมุมมองของอาจารย์ทวีต่อการสร้างผลงาน ในเนื้อหาของเมืองพัททยา ซึ่งเป็นลักษณะของการนำ ประสบการณ์อันแปลกใหม่ที่สร้างความสะเทือนใจให้กับ ศิลปินได้อีกมุมมองหนึ่ง มาถ่ายทอดลงในผลงาน แต่ก็ไม่ได้ วิดกกังวลกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะสิ่งที่เป็นอยู่นั้น เป็นสิ่งที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับได้แล้วในระดับหนึ่ง จึงเป็น ผลงานอีกชิ้นหนึ่งที่ศิลปินได้สร้างสรรค์ขึ้นมาจาก ประสบการณ์ตรงของตนเอง

2.2.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายต่อสังคม

ผลงานชิ้นดังกล่าวเป็นการสื่อความหมายให้สังคม ได้มองเห็นว่าความแตกต่างของความเป็นเพศ ย่อมส่งผล ต่อพฤติกรรมทางสังคมได้เช่นกัน ความเป็นขนมหวานนั้น อาจารย์ทวีเปรียบเสมือนเพศหญิง ที่เป็นที่ต้องการอย่าง ยิ่งในเมืองพัททยา จึงเป็นการมองโลกได้ 2 แบบ คือ ความ เป็นจริงของสังคมกับความพึงพอใจของสังคมนั้น

2.2.3 หลักการทางศิลปะ

2.2.3.1 การใช้สีและการระบายสี

การใช้สีของภาพดังกล่าว อาจารย์ทวีได้ใช้โทนสี น้ำตาล โดยเฉพาะพื้นของ ใบลานนั้นจะเป็นสีเหลืองเก่า ๆ และใช้วิธีการระบายในลักษณะของรูปกับพื้น โดยเว้นรูปที่ เป็นรูปนมผู้หญิงไว้แล้วระบายในส่วนของพื้นด้วยสีน้ำตาล โดยในส่วนที่เป็นรูปนั้นยังมองเห็นตัวหนังสือที่อยู่บนใบ ลาน และ ได้วาดรูปลายเส้นสีดำด้วยรูปหอยและรูป อวัยวะเพศชายไว้บางส่วนลงบนช่องว่างของรูปนม

2.2.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

อาจารย์ทวีได้จัดวางโครงสร้างของภาพโดยใช้วิธี

ภาพประกอบ 7 “ขนมหวานขายดีที่พัททยา”

การแบบการซ้ำ (Repetition) ภาพในลักษณะเป็นรูปร่าง ที่หลากหลาย โดยนำมาจัดเรียงรูปนม จำนวน 5 รูป แล้ว เรียงขึ้นไปเป็นชั้น ๆ อีก 7 ชั้น ขนาดของรูปนมจะมีรูปร่าง เท่ากัน ซึ่งเป็นการจัดภาพที่ให้ความรู้สึกแบบตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน ซึ่งศิลปินต้องการสื่อให้เห็นถึงเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคม

2.2.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

เป็นการนำสื่อวัสดุจากใบลานที่ยังมีตัวหนังสือ ปรากฏให้เห็นอยู่อย่างเด่นชัดมาเป็นพื้นระนาบในการ รองรับการระบายด้วยสีนี้ แต่ยังคงให้ตัวหนังสือบนใบ ลานปรากฏให้เห็น อยู่ตามความเหมาะสม และใช้ลายเส้น สีดำเขียนรูปเปลือกหอย เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนอวัยวะ ของเพศหญิงและเพศชายอยู่บ้าง เพื่อจะสื่อให้รู้ว่าขนม หวานขายดีที่พัททยาได้นั้นเป็นเพราะเหตุใด

2.3 ภาพ “ปุดองเค็ม” (2542)

เทคนิคสีน้ำมันกระดาษช่อย ขนาด 56 x 76 ซม.

2.3.1 ที่มาของแนวคิด

ผลงานชิ้นนี้แสดงออกในเชิงกระทบกระเทือนและ แดกดันสภาพสังคมในยุคหนึ่ง ที่มีความเหลื่อมล้ำในสังคมที่ คนมีอำนาจใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูก โดยเฉพาะผู้ที่มียศถา บรรดาศักดิ์ในสังคม ที่มักจะฉวยโอกาสในการแสวงหา ประโยชน์ให้แก่พวกพ้องของตนเองโดยไม่คิดถึงคนอื่น

ภาพประกอบ 8 “ปูดองเค็ม”

และโดยเฉพาะตัวหนังสือที่ปรากฏอยู่ในสมุดข่อยนั้นก็เป็นเรื่องราวที่เป็นตำนาน มีนัยที่จะสื่อให้เห็นถึงคนเลวๆ ที่มีอำนาจในสังคมไทย ซึ่งเป็นการประชดประชันด้วยวิธีการที่แยบยลได้เป็นอย่างดี

2.3.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะต่อสังคม

ผลงานชิ้นนี้มีลักษณะที่จะเสียดสีนักการเมืองโดยเฉพาะผู้ใหญ่ในบ้านเมืองที่ใช้โอกาสที่ตนเองมีอยู่ในทางที่มิชอบ และภายในกระดาษข่อยก็มีตัวหนังสือที่เขียนด้วยลายมือ เป็นตัวหนังสือแบบไทยๆ ที่มีนัยเป็นนามธรรมที่จะสะท้อนความหมายของสังคมปูดอง ซึ่งอาจารย์ทวีได้สื่อให้สังคมรับรู้ได้อย่างน่าสนใจและชวนติดตาม

2.3.3 หลักการทางศิลปะ

2.3.3.1 การใช้สีและการระบายสี

การใช้สีในการเขียนภาพ “ปูดองเค็ม” นั้น อาจารย์ทวีเลือกใช้สีโทนน้ำตาลที่ให้ความรู้สึกแห้งๆ โดยได้ระบายสีน้ำตาลอ่อนลงบนกระดาษข่อยเพียง 80% ของภาพ แล้วเว้นด้านบนของภาพไว้ประมาณ 20% ของภาพ โดยส่วนที่เว้นไว้นั้นจะปรากฏลายมือที่เป็นตัวหนังสือแบบไทยโบราณ เนื้อหาภายในภาพเป็นการสะท้อนถึงการกดขี่ข่มเหงของผู้ที่มีอำนาจในสังคม รังแกคนที่อ่อนแอกว่าด้วยการกลั่นแกล้ง ไม่ให้โอกาส คอยที่จะทำลายล้างให้หมดสิ้นไป และในส่วนที่เหลืออีก 80% ของภาพนั้น อาจารย์ทวีได้ระบายสีด้วยสีดำเป็นรูปปูดำ และปูสีน้ำตาลแก่ ในรูปแบบง่าย ๆ พร้อมกับรูปเปลือกหอยสีขาวจัดวางตามตำแหน่งอย่างเหมาะสม

2.3.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

การจัดโครงสร้างของภาพในผลงานดังกล่าว อาจารย์ทวีได้จัดวางองค์ประกอบของภาพแบบเรียบง่าย โดยให้รูปภาพปูมาจัดวางอยู่ในระนาบเดียวกัน และระบายรูปภาพปูด้วยสีดำเป็นส่วนใหญ่ และระบายด้วยสีน้ำตาล

บ้างพอสมควร แต่ถึงแม้การจัดภาพจะสื่อความหมายแบบตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน แต่ในความหมายนั้นก็กลับเต็มไปด้วยเรื่องราวที่ซ่อนเร้นและแอบแฝงอยู่

2.3.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

การบูรณาการการเขียนภาพ “ปูดองเค็ม” นั้น อาจารย์ทวีได้เลือกสื่อวัสดุที่เป็นกระดาษข่อยมารองรับในการเขียนภาพสีน้ำ โดยมีตัวหนังสือเป็นลายมือ เขียนในลักษณะที่ไม่เป็นระเบียบ แต่ตัวหนังสือสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะเขียนบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ จึงเป็นการผสมผสานด้วยสื่อวัสดุต่างๆ ตามจินตนาการศิลปินผู้สร้างผลงาน

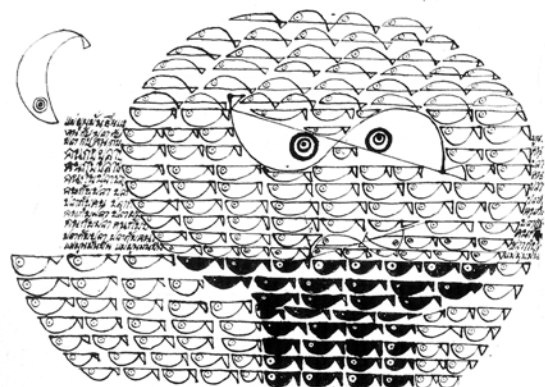
2.4 ภาพ “แม่มูน” (2545)

เทคนิคสีหมึกบนกระดาษสา ขนาด 55 x 79 ซม.

2.4.1 ที่มาของแนวคิด

ผลงานชิ้นนี้สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2545 จากการที่อาจารย์ทวีได้ตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนในหมู่บ้านแม่มูนม่นย่นที่ได้เรียกร้องให้เปิดประตูระบายน้ำเขื่อนปากมูล เนื่องจาก เมื่อเขื่อนปากมูลสร้างเสร็จแล้วได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชาวปากมูลเป็นอย่างมาก เพราะทางราชการได้เปิดประตูระบายน้ำจากเขื่อนปากมูล ทำให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่มีอาชีพประมงน้ำจืด เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเขื่อนทำให้ปลาไม่สามารถข้ามเขื่อนมาได้ จึงเป็นสาเหตุให้ประชาชนบางส่วนต้องเลิกทำอาชีพประมงไปในที่สุด

จากเหตุการณ์ดังกล่าวประชาชนได้ต่อสู้อยู่หลายปี โดยสื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวมาโดยตลอด จนทำให้ประชาชนได้รวมตัวกัน และสร้างหมู่บ้านในบริเวณสันเขื่อน ชื่อว่า “หมู่บ้านแม่มูนม่นย่น” และจากการติดตามข่าวสารดังกล่าวมาโดยตลอด ซึ่งส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของอาจารย์ทวีอย่างยิ่ง จึงเกิดแรงบันดาลใจให้สร้างเป็นผลงานในชุมชนแม่มูนขึ้นมาหลายผลงานด้วยกัน

ภาพประกอบ 9 “แม่มูน”

2.4.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะ ต่อสังคม

ภายในภาพ “แม่มูน” อาจารย์ทวี มีความประสงค์ที่จะสืบสานให้สังคมไทยได้รับรู้ถึงความทุกข์ของชาวบ้านจากกรณีการสร้างเขื่อน ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากรูปแบบดั้งเดิมของคนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก อาจารย์ทวีจึงใช้ภาพเขียนเป็นสื่อไปถึงสังคมให้เข้าใจในความต้องการของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

2.4.3 หลักการทางศิลปะ

2.4.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ในการเขียนภาพ “แม่มูน” นั้น อาจารย์ทวีได้เลือกใช้สีหมึกที่เป็นสีดำ วาดลงไปบนกระดาษสาสีครีม โดยวาดเป็นลายเส้นด้วยรูปปลา ลงน้ำหนักสีดำบ้างในบางส่วน พร้อมกับเขียน ตัวหนังสือด้วยหมึกดำ เขียนเป็นรูปตัวอักษรผสมผสานกับรูปปลาและรูปพระจันทร์

2.4.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในภาพเขียนดังกล่าว อาจารย์ทวี ได้จัดวางรูปภาพปลาที่เขียนด้วยหมึกดำไว้เป็นกลุ่มก้อน คล้ายรูปหัวนกฮูก โดยจัดวางรูปปลาในลักษณะของการซ้ำอย่างเป็นระเบียบ ตรงกลาง ของภาพเป็นรูปคล้ายดวงตา พร้อมกับรูปตัวอักษรภาษาไทยที่มีเนื้อหาว่า “แม่มูนมัน ยืนยง/คนกับปลากับปลากับคนกับคนกับปลา” เป็นต้น

2.4.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

เป็นภาพที่ใช้วิธีการวาดภาพด้วยหมึกสีดำ ผสมผสานกับตัวอักษรที่มีความหมายในตัวของมันเองอย่างเด่นชัด จึงเป็นการสื่อสารด้วยรูปภาพพร้อมตัวอักษรลงบนกระดาษที่มีพื้นผิวขรุขระและมีเนื้อหยาบเหมาะกับสีหมึกเป็นอย่างดี

2.5 ภาพ “การเมืองแบบไทยๆ” (2545)

เทคนิคสีหมึกบนกระดาษข่อย ขนาด 75 x 100 ซม.

2.5.1 ที่มาของแนวคิด

ผลงานชิ้นนี้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 แม้วันเวลาจะผ่านมานานเพียงใด แต่ภาพที่ชื่อว่า “การเมืองแบบไทยๆ” นั้น ก็ยังสามารถนำมาใช้กับเหตุการณ์ในสังคมไทยปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ซึ่งอาจารย์ทวีได้แสดงถึงความเข้าใจในบริบทของสังคมไทยได้อย่างถ่องแท้ว่า ในระบบการเมืองนั้นเป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ใครจะได้มากกว่า โดยมีผู้ที่น่าสงสารก็คือประชาชนที่มักจะไม่รู้อะไรอย่างลึกซึ้งเหมือนนักการเมือง ฉะนั้น ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดสมัยใดก็ตาม การเมืองก็ยังเป็นเรื่องของผลประโยชน์อยู่เสมอ โดยมีประชาชนที่ไม่รู้อิโหนอิเหนอะไรจะตกเป็นเบี้ยล่างเสมอมา ฉะนั้น คำพูดที่มักจะถูกกล่าวว่ “แบบไทยๆ”

ภาพประกอบ 10 “การเมืองแบบไทยๆ”

นั้น ดูจะเป็นคำพูดที่แฝงด้วยนัยแห่งการเข้าใจได้ว่า สิ่งเหล่านั้นยังขาดการพัฒนา และก็คงจะเป็นเช่นนี้ไปอีกนาน

2.5.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทางศิลปะ ต่อสังคม

ภายในเนื้อหาของภาพดังกล่าว อาจารย์ทวีได้สื่อความหมายด้วยรูปคนนอนหลับอยู่ด้านล่างของภาพ มีความหมายสื่อถึงประชาชนโดยทั่วไปที่ยังไม่รู้และยังไม่เข้าใจในสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น และอาจนำทุกข์ภัยมาสู่ตนเองในวันข้างหน้า และด้านซ้าย และขวาของภาพจะเป็นรูปคล้ายเป็ดมีรูปร่างเป็นคนแต่มีหน้าคล้ายสัตว์และมีตัวหนังสือที่เขียนว่าอปริยอยู่ด้านซ้ายของภาพ และตัวหนังสือที่เขียนว่าจัญไรอยู่ด้านขวาของภาพ มีรูปคล้ายคนสวมชฎาอยู่ตรงกลาง โดยด้านล่างเขียนว่า เทวดาอยู่ตลอดกาล และระหว่างรูปคนนอนหลับกับช่องว่างรูปเทวดานั้นมีรูปภาพแมงสาบคานอนหมอบอยู่ตรงกลาง ซึ่งโดยภาพรวมแล้วอาจารย์ทวี มีความประสงค์ที่จะสื่อถึงนักการเมืองที่บริหารบ้านเมืองแบบเอาประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง โดยไม่สนใจประชาชนที่ยังต้องการความช่วยเหลือจากผู้ที่มีอำนาจ นั่นเอง

2.5.3 หลักการทางศิลปะ

2.5.3.1 การใช้สีและการระบายสี

ในการใช้สีของภาพ “การเมืองแบบไทยๆ” นั้น อาจารย์ทวีใช้สีหมึกด้วยสีดำและสีน้ำตาลระบายลงบนกระดาษข่อยที่มีตัวอักษรเป็นภาษาไทยแบบโบราณปรากฏให้เห็นอยู่บ้าง โดยเฉพาะรูปภาพคนที่มีหน้าคล้ายสัตว์นั้น อาจารย์ทวีจะระบายด้วยสีเข้มที่สุด ทั้ง 2 คน ในส่วนของรูปคนที่กำลังนอนหลับนั้น จะใช้โทนสีน้ำตาลที่อ่อนลงมาบ้างเล็กน้อย แต่โครงสร้างของภาพโดยรวมจะเป็นสีโทนร้อนในลักษณะแห้งๆ ให้ความรู้สึกแบบสิ้นหวัง ท้อแท้และหดหู่

2.5.3.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในการจัดวางโครงสร้างของภาพดังกล่าวนั้น อาจารย์ทวีได้จัดวางในลักษณะของความสมดุลเป็นหลักสำคัญ โดยตรงกลางของภาพเป็นรูปเทวดา และให้รูปคนที่มีหน้าคล้ายสัตว์อยู่ด้านซ้ายและด้านขวาของภาพ มีภาพคนนอนอยู่ด้านล่างเป็นแนวนอน และที่สำคัญอาจารย์ได้ใช้เส้นตรงสีดำแบ่งเป็นช่อง โดยให้อยู่ในกรอบที่จัดวางไว้ โดยมีเส้นตรงแนวตั้งและเส้นตรงแนวนอนพร้อมตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนกระดาษช่วยได้มองเห็นบ้าง อีกทั้งลายมือที่ปรากฏอยู่นั้น ยังเป็นการแสดงถึงนัยบางอย่างที่ศิลปินอยากสื่อสารต่อสังคม

2.5.3.3 การบูรณาการกลวิธีในการสร้างภาพ

ภายในภาพ “การเมืองแบบไทยๆ” นั้น อาจารย์ทวีได้ใช้เทคนิคสีน้ำระบาย บนกระดาษช่อย ซึ่งกระดาษช่อยที่นำมาเป็นระนาบในการระบายสี เป็นกระดาษช่อยที่มีตัวหนังสือปรากฏให้เห็นอยู่โดยทั่วไป จึงเป็นการผสมผสานระหว่างกระดาษช่อยและเทคนิคการระบายสีน้ำ ที่สามารถ ควบคุมโครงสร้างของโทนสีได้อย่างเหมาะสม

3. สรุปการวิเคราะห์ผลงานของ ทวี รัชนิกร

จากการวิเคราะห์ผลงานทั้ง 10 ภาพของ อาจารย์ทวี รัชนิกร จากผลงาน 2 ประเภท คือ ประเภทที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุสีน้ำมัน จำนวน 5 ภาพ และประเภทที่สร้างขึ้นจากเทคนิคการระบายสีน้ำและ การปะติด วัสดุ จำนวน 5 ภาพ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญจากการวิเคราะห์ผลงานทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ที่มาของแนวคิด

จากการวิเคราะห์ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน จำนวน 10 ชิ้น ของอาจารย์ทวี รัชนิกร ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งลักษณะเด่นของผลงาน ดังนี้ คือ

3.1.1 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ

ผลงานที่สร้างขึ้นจากแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นยุคสมัยที่อาจารย์ทวีได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะลัทธิโพสต์อิมเพรสชันนิสต์ (Post-Impression) จึงทำให้ผลงานที่ชื่อว่า “ต้นไม้” มีลักษณะของการแสดงออกที่รุนแรงด้วยการใช้สีและรอยแปรง โดยภายในเนื้อหาของภาพเป็นการแสดงออกในลักษณะของการตัดกันน้ำหนักของแสงและเงาที่สะท้อนให้เห็นอารมณ์ในส่วนลึกของศิลปินที่ ผ่านการรับรู้ความประทับใจในธรรมชาติ ที่อาจารย์ทวีได้แสดงออกให้เห็นตามช่วงเวลาในการทำงานในยุคสมัยนั้น

3.1.2 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสื่อจากต่างประเทศ

ในช่วงเวลาที่อาจารย์ทวีได้ไปทำการสอนหนังสืออยู่ที่โคราชนั้นเป็นช่วงเวลาที่ครูอาจารย์ได้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศหลายคนและมีชาวต่างประเทศ มาทำการสอนร่วมกัน อีกทั้งเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เป็นสื่อจากต่างประเทศได้ถูกนำเข้าสู่สถาบันที่อาจารย์ทำการสอนอยู่ จึงทำให้มีการปรับเปลี่ยนแนวความคิดไปสู่การเขียนภาพในแนวนามธรรม (Abstract Art) ในที่สุด ซึ่งทำให้สถาบันการสอนศิลปะที่อยู่ในสังคมเมืองได้ให้ความสนใจในความก้าวหน้าเกี่ยวกับวิธีการสร้างสรรค์ศิลปะของสถาบันการศึกษาที่มีอยู่ในส่วนภูมิภาค ว่าทำไมสถาบันที่อยู่ห่างไกลความเจริญจึงมีผลงานก้าวหน้าไปได้ ถึงเพียงนี้ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ในช่วงเวลาหนึ่งของสถาบันแห่งนี้ ที่อาจารย์ทวีได้ทำการสอนอยู่ในขณะนั้น

3.1.3 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์สงครามในเวียดนาม

สืบเนื่องจากในช่วงเวลาที่อาจารย์ทำการสอนหนังสืออยู่ในจังหวัดเวียงจันทน์ที่เกิดสงครามในเวียดนามที่สหรัฐอเมริกาได้ใช้เมืองโคราชเป็นฐานทัพ ในการส่งทหารไปรบที่เวียดนาม ซึ่งทำให้ในเวลาอันได้มีทหารใจโหดเข้ามาอยู่เต็มเมืองโคราชด้วยพฤติกรรมต่างๆ ของทหาร และจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของอาจารย์ทวี รัชนิกร เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการถูกย้ายของ เด็กผู้หญิง จากทหารใจโหด ที่สถานการณ์ในขณะนั้นสังคมการเมืองในประเทศไทยมีความระส่ำระสายเป็นอย่างยิ่ง

จึงเป็นเหตุให้อาจารย์ทวีสร้างสรรค์ผลงานที่ได้แรงบันดาลใจจากสภาวะของเหตุการณ์บ้านเมืองในขณะนั้น ซึ่งเป็นช่วงชีวิตที่อาจารย์ได้ประสบกับปัญหาอย่างทุกข์ทรมานในหลายด้าน เช่น การต่อต้านสงครามของสังคมไทย/ การถูกเหยียดหยามอย่างวัฒนธรรม/ การกดขี่ข่มเหงทางเพศ เป็นต้น

3.1.4 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเมืองพัทยา

ในช่วงระยะเวลาหนึ่งอาจารย์ทวีได้มีโอกาสไปพักอาศัยกับลูกสาวที่ไปทำงานทางด้าน สถาปัตยกรรมที่เมืองพัทยา จากประสบการณ์ที่อาจารย์ทวีได้เห็นวิถีชีวิตของผู้หญิงที่มีประกอบอาชีพในเมืองพัทยา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นคนกลางคืน ที่เต็มไปด้วยแสงสี สิ่งยั่วเย้าที่อยู่ตามบาร์และสถานเริงรมย์ที่เมืองพัทยา มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ก็เป็นการมองผู้หญิงกลางคืนในมุมมองที่เข้าใจในวิถีของโลกของความเป็นจริง จึงได้ถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะด้วยท่าทีที่เข้าใจ และพร้อมกับอธิบายด้านภาษาภาพ สื่อความหมายให้สังคมได้รับรู้และเข้าใจ จึงเป็นอีกมุมมองในเนื้อหาที่เกี่ยวกับเมืองพัทยา จากผลงานที่ปรากฏอยู่

3.1.5 ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องของ เชื้อนแม่มูน และเรื่องการเมืองแบบไทยๆ

เป็นผลงานที่ได้แสดงออกให้เห็นถึงสิ่งที่อาจารย์ ไม่ชอบก็คือ ความไม่ยุติธรรม และการเอาเปรียบ ของผู้มีอำนาจเหนือกว่า ความเหลื่อมล้ำในสังคม ที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยมายาวนาน อยากที่จะแก้ไขให้หมด ลื่นไป จึงทำให้อาจารย์เกิดความคับแค้นใจต่อสภาพและ เหตุการณ์ดังกล่าว จึงได้สร้างสรรค์ผลงานจากแรงบันดาลใจ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น

และเป็นที่น่าสังเกตเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานของ อาจารย์ทวี นั้น แรงบันดาลใจในการสร้างผลงานมักเกิด มาจากสภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจารย์มีเป็นกิจวัตรประจำวัน ก็คือ การอ่าน ข่าวหนังสือพิมพ์และการติดตามข่าวสารบ้านเมืองจาก โทรทัศน์และสื่ออื่น ๆ เสมอมานั่นเอง

3.2 การแสดงออกเพื่อสื่อความหมายทาง ศิลปะต่อสังคม

ผลงานทั้ง 10 ชิ้น ที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ พบว่า เนื้อหาที่ศิลปินสื่อออกมาแก่ผู้ชม ผ่านผลงานเหล่านั้นมี อยู่ 5 ประเด็น คือ

3.2.1 การสร้างจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพ “ต้นไม้”

3.2.2 การสร้างผลงานจากแนวคิดศิลปะร่วมสมัย จากผลงานที่ชื่อว่า “องค์ประกอบสีขาว”

3.2.3 การสร้างผลงานจากแนวคิดที่มาจาก เหตุการณ์สงครามในเวียดนามจากผลงานที่ชื่อว่า “เด็ก สาวชนบท” ภาพ “สงครามแห่งความหวาดกลัว”

3.2.4 การสร้างผลงานจากแนวคิดที่มาจาก ประสบการณ์จากเมืองพัทยา จากผลงานที่ชื่อว่า “ต่างผิว ที่พัทยา” ภาพ “ขนมหวานขายดีที่พัทยา”

3.2.5 การสร้างผลงานจากแนวคิดที่มาจากความ เหลื่อมล้ำในสังคม จากผลงานที่ชื่อว่า “ปูดองเค็ม” ภาพ “แม่มูน” ภาพ “การเมืองแบบไทยๆ”

3.3 หลักการทางศิลปะ

จากการวิเคราะห์กระบวนการแบบทางศิลปะของผล งานทั้ง 10 ชิ้น โดยแบ่งตามเทคนิคการสร้าง 5 แนว ความคิด ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นของกระบวนการศิลปะ ดังนี้

3.3.1 ผลงานที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุสีน้ำมัน จำนวน 5 ชิ้น

3.3.1.1 การใช้สีและการระบายสี

ผลงานที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุสีน้ำมัน จำนวน 5 ชิ้น

นั้น ในผลงานชิ้นแรก คือ ภาพ “ต้นไม้” จะใช้วิธีการ เขียนภาพด้วยฝีแปรงที่รวดเร็ว (Brush Work) และใช้ โครงสีอ่อน โดยมีน้ำหนักตัดกัน อย่างเด่นชัด ส่วนในภาพ “องค์ประกอบสีขาว” จะเป็นการเขียนภาพที่ใช้โครงสีที่ อ่อนนุ่ม โดยใช้การระบายแบบเว้าขอบคม (Hard Edge) แต่ในภาพ “เด็กสาวชนบท” ใช้โครงสีเขียนผสมสีฟ้าคราม เป็นการใช้สีที่ตัดกันบ้าง แต่มีความกลมกลืน และภาพ “ปีศาจเผด็จการ” ก็ใช้สีในลักษณะเดียวกัน แต่ในภาพ “สังคมแห่งความหวาดกลัว” เป็นการใช้สีเทาครอบคลุมทั่ว ทั้งภาพ โดยมีสีแดงชมพูและสีเหลืองเข้ามาเจือปนบ้าง

3.3.1.2 โครงสร้างในการจัดภาพ

ในการจัดโครงสร้างของภาพผลงานที่เขียนด้วยสี น้ำมันนั้น ในภาพ “ต้นไม้” เป็นการจัดภาพที่เน้นให้เห็น ถึงการมีมิติของภาพ ในลักษณะของใกล้ กลาง และไกล ที่ แสดงน้ำหนักของภาพด้วย แสงและเงาที่มีความคมชัด ส่วนในภาพ “องค์ประกอบสีขาว” นั้น เป็นการจัดภาพ ด้วยการลด สกิด ตัดทอน มีเพียงรูปร่างและรูปทรงที่เน้น การจัดวางที่นำไปสู่ภาพแนวนามธรรมที่ก้าวเข้าสู่การเป็น รูปแบบสมัยใหม่ได้อย่างมีเอกภาพ และในส่วนของภาพ “เด็กสาวชนบท” กับภาพ “ปีศาจเผด็จการ” เป็นการจัด ภาพในลักษณะการใช้สัญลักษณ์ในการแทนค่า พร้อมทั้ง การสอดแทรกสีเส้นตามจังหวะ เพื่อสื่อความหมายตาม เจตนารมณ์ของศิลปิน และในส่วนของภาพ “สังคมแห่ง ความหวาดกลัว” เป็นการจัดภาพในลักษณะการเน้นรูปทรง ที่บิดเบี้ยว สื่อถึงความอิสระในการแสดงออกของศิลปิน

3.3.1.3 ผลงานที่สร้างขึ้นด้วยเทคนิคการระบายสี น้ำและปะติ๋ววัสดุ จำนวน 5 ชิ้น

ผลงานส่วนใหญ่ที่เขียนด้วยสีน้ำ และสีหมึก เป็นการระบายในลักษณะของการจัดวาง สีตามความ เหมาะสม โดยเว้นพื้นที่กระดาศไขไว้บางส่วน และที่เป็นจุด เด่นของกระดาศไขก็คือในส่วนของกระดาศไขนั้นก็ยังปรากฏตัว อักษรที่เป็นภาษาไทยด้วยตัวหนังสือแบบโบราณ จึงทำให้ เกิดความน่าสนใจจากการเขียนภาพมากยิ่งขึ้น ในส่วนของ สีที่ใช้นั้นเป็นสีดำและสีน้ำตาลเป็นส่วนใหญ่ และใช้วิธีการ ระบายแบบ โปร่งใส ไม่ซ้ำซ้อนมากนัก

กล่าวโดยสรุป คือ วิธีการสร้างผลงานของ อาจารย์ทวี รัชนิกร นั้น เนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นไปใน ลักษณะของการนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ของสังคมไทยที่ ผ่านมา โดยจะเน้นไปที่ประเด็นของความเหลื่อมล้ำทาง สังคม ความไม่เป็นธรรมในสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง ความรู้สึกของอาจารย์ทวี ผ่านผลงานต่างๆ จนทำให้ใน บางช่วงของการดำเนินชีวิตต้องพบกับอุปสรรคและปัญหา

ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและจิตใจของอาจารย์ทวีเป็นอย่างมาก แต่ด้วยความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะโดยมิได้หวังอามิสสินจ้างใดๆ ประกอบกับการมีเจตนาที่ดีต่อบ้านเมือง จึงทำให้ผลงานที่ผ่านมารวมทั้งที่อยู่ระหว่างการสร้างสรรค์นั้น มีคุณค่ายิ่งต่อวงการศิลปะร่วมสมัย และต่อสังคมโดยรวม อาจารย์ทวี รัชนิกร จึงเป็นศิลปินที่มีความพร้อมในหลายด้าน ที่อนุชนคนรุ่นหลังควรยึดถือเป็นแบบอย่าง ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและการมีกิจวัตรที่ควรแก่การยกย่องสืบไป

This research is aimed at an insight study into concept and methods used for artistic creation that potentially impact Thai society's context. The understanding then guides to the development of a systematic art creation process.

The method of the study is based on an analysis of data gathered from the interview in association with the analysis of 10 pieces of artistic works. The study focuses on three prongs: conceptual background, representation of art to the society, and art principles (color and painting work, composition structure, and integration of techniques). Ten successive paintings are selected for the study.

The findings of the study are as the followings.

Paintings by Thawee Ratchaneekorn

1. Oil paintings

The artistic work of Thawee Ratchaneekorn that strikingly evidenced and traceable is a piece of oil painting entitled "The Tree (Thon Mai)". Thawee has been interested in painting since he was young. His well-known painting in the early day of his career was instructed by a renowned artist guru named Silp Peerasri, one who admired the works of Thawee.

During his lifetime of learning oil painting technique with Silp and producing "The Tree", a memorable teaching phase is "Concentrating you course though, don't stick yourself only for whisky". Peerasri always said this phase to his students. He sometimes said "See, your dirty pigs, how can you guys produce the artistic works".

The following are five artistic works of Thawee that taken for analysis. The works are treated chronologically from the early day till the present.

1.1 The Tree (1960)

Oil color on canvas technique, 76.5 X 10.5 cm.

1.1.1 Conceptual background

The painting entitled The Tree was

performed during the period that Thailand stepping into the age of Modernism. The influence of this time period is of learning and researching the artistic works from the former generations, which painting techniques following various art schools. However, Thawee was interested in Post-impressionist.

For producing this painting, Thawee used the brushwork with impasto technique. This technique represents feeling and emotion of Thawee at the time. Indeed, this is also reflecting the self of Thawee also.

1.1.2 Representation of art to the society

The painting entitled “The Tree 2503” is inspired by the natural setting and the environment that artists are normally able to see everywhere. In fact every artist may have experiences in learning how to paint the trees. Of course, the tree displayed in the Thawee painting should be different in various aspects. The differences are for instance the context concentrating on the beauty, while the mood of the painting noticeably reflected through the coloring, painting, and structure and blending of various techniques. All these aspects are according to the artist intent.

1.1.3 Art principles

“The Tree” is worked through aggressive/hard and swift brushwork. The remarkable characteristics are the placement of color layers for constructing the texture. This enables the painting to be even more interesting.

1.1.3.1 Color and painting work. “The Tree is made from hot tone and shrewish light and shadow. The light sheds from the right edge of painting; meanwhile the shadow part is displayed with darker shadow. This composition is compatible with vertical form of the trees which separately distanced near, medium, and far. The light part is created by using white color with light indigo blending. The scene then represents the feeling of dry which seems to be one of the

remarkable feeling and emotions of this painting.

1.1.3.2 Composition structure. The structure of the painting is normally composed of three ranges: near, medium, and far. The nearest tree is the highest and the next is lower accordingly. The distance therefore appears. This is emphasized also with the weight of subject matter arrangement in which the focus is put on the weight, light and shadow.

1.1.3.3 Integration techniques. In this painting what the most remarkable is the impasto technique used through the pressing of for making painting layers in the frame until satisfied. The tactic is much depending upon the artist himself. On the other angle, the aggressive crossing of light and shade are also a reflection of mood and feeling of the artist.

1.2 “The White Composition/10” (2507)

Oil painting on canvas technique size 46 x 46 cm.

1.2.1 Conceptual background

“The White Composition/10 (2507)” is an abstract art. This painting was done during the revolution of idea and imagination of Korat Artists since it was the time that some foreign-graduate artists and foreign artists were co-teaching arts in Thailand. The influence was also exacerbated by foreign publishing imported into Thai society at the time. The main stream was the abstract art. Art teachers and students were alike interested in abstract art.

1.2.2 Representation of art to the society

Having a look at “The White Composition/10 (2507)”, it was the time Thai arts society entering into new approach to modernism. Thai National Arts Exhibition was the event for art display. Generation to generation, hand to hand, the senior artists have used the event as a means to transfer their wisdom to young-generation artists. On the other hand, at the time, the context of Thai society was peaceful, so that the abstract art flourished which consequently influencing Thai arts society later on.

1.2.3 Art Principles

“The White Composition” presents simpleness, yet an interesting appearance is still there by the smoothness of the use of only white color on plain support. The emergence is the riddle to the seers.

1.2.3.1 Color and painting work

The painting is painted on plain support by smooth painting so as to emphasize the simpleness and orderness of the painting. The solid lines arranged rightly make the painting to be just right.

1.2.3.2 Composition structure

The structure of painting is simply arranged and straight forwards. The solid line is employed for forming the rectangular shape contained within the plain white rectangular frame. The painting then gives the feeling of curiosity of further exploration.

1.2.3.3 Integration techniques

The technique employed is the smooth painting on white color without focusing on particular portion of the painting. However, dark colors are used to define the shape of things on the plain. This is the mix between the simpleness and the shape of subject matter as being mainly imagined by the creating artists.

1.3 “Rural Girl” size 60 X 55.5 cm

1.3.1 Conceptual background

Once in the history of Thailand, American was allowed to establish its military bases in Korat (Nakorn Rathcasima Province) and Sattahip (Chonburi Province) to defeat against Vietnam War. Thawee had evidenced the oppressing behavior of the American soldiers against Thai women without any care of good Thai culture and indeed being fostered by his sensitive mind, he then was inspired and expressing his resentment through the artistic work.

1.3.2 Representation of art to the society

This painting has some implicit meanings. Thawee had seen the influx of what so-called

“growths” to his society. In fact such growth has two edges; one is the growth that brings about to the community the happiness and convenience, while the other is the uncontrolled growth which brings about the state of being infatuated, mad, captivated and victim of the bad. The situation is reflected through the lives of the rural girls struggling for living in the city. Making a living is not only for her life but also her waiting family.

1.3.3 Art Principles

1.3.3.1 Color and painting work. The green tone was employed blending with indigo blue. The painting is remarkable through the use of red and orange. The weight of the subject is put on the right side and the lower portion. On upper portion, the gray tone is employed by using the brushwork and surface is emphasized. In general, Thawee employs the colors for profound appearance of the painting. The result is that although the story seems to be violence but the structure of the color helps build the feeling of gentleness.

1.3.3.2 Composition structure. Thawee puts a girl on the right side of the frame with a zebra-crossing strip blocked the eyes of the girl. The right hand side of the girl seems to embrace either a doll or something else. On her left hand the space is divided into strips meanwhile the upper part appearing a human surface that uniquely created by Thawee. A human-face like also appears on the backdrop of the painting. It is possible that the arrangement of the painting represents what the girl experienced on the course of her life.

1.3.3.3 Integration technique. “The Rural Girl” can be seen as semi-abstract painting which things can be seen as it appears while other meanings are represented by color. The differences are however appropriately related.

1.4 Devil Dictator

Oil on canvas technique size 55.5 x 60 cm

1.4.1 Conceptual background

“The Devil Dictator” was created in B.E.2510 that was the time Thailand engaging the war against its neighboring aggressors. Thawee at the time was one defending against the war especially the act of dictatorship. The situation had thrown Thawee life deadly depressed and oppressed. The different life style and cultural disobedience of American soldiers built up alienation in Thai society to an even worsen degree. The capture of such emotion influenced Thawee’s “The Devil Dictator”.

1.4.2 Representation of art to the society

The implicit subject of the painting comes via various forms, for instance, the couple helmets with two dog-like skulls put under. Thai and American patches of flags are stuck on each helmet. The backdrop is also placed with Thai and American flags the shape looked like Hitler’s swastika and integrating harmoniously with five-pronged stars. It is the reflection of becoming the tool of American. It also symbolizes the dictatorship of the ruling government. The artist satirizes the ruling government by representing his emotion in his artistic work.

1.4.3 Art Principle

1.4.3.1 Color and Painting work

In general, Thawee employs blue and red for “Devil Dictator” while gray helps the painting gentle. However, the Hitler’s representation used as a painting backdrop gives meanings of entire painting while the skull and helmet figures remain eye-catching spot.

1.4.3.2 Composition structure. Regarding

this painting, Thawee places the focal point on the middle of frame. The Hitler’s swastika is used as a background. The figures of skull wearing helmets are put on the middle. This reflects straightforwardly of social disparity during that time period.

1.4.3.3 Integration technique. Symbols are

meaningfully used to tell the story of the painting.

They are such as Thai flag, American flag, dog skulls, military helmets, and five-pronged star. Mainly, the plain color is employed for the plain support with putting some rough surface to the painting as required.

1.5 Frightened Society

Oil on canvas size 60 x 55.5 cm

1.5.1 Conceptual background

“Frightened Society” reflects the realm of society at that time. People were asking for the just to unlock themselves from threatening politicians. The artist is of course no exempt. With fears and anxiety against uncertain life path and fragile society, his temper is presented through this artistic piece.

1.5.2 Representation of art to the society

“Frighten Society” reflects what paving ways to the fears of people in society. Social distress is the consequences of disparity and unjust. All these things inspired the creation of art for that day.

1.5.3 Art Principles

1.5.3.1 Color and painting work. Thawee applies gray as a major color while red and pink reciprocating the hard-light weight. Yellow is used as a background to the left and right in order to balance weight of the subject matter. The white is also used through speedy sharp-edge brush. Twisted face of the figure reflects swinging brushwork.

1.5.3.2 Composition structure. The figure of twisted screaming face is put on the surface. The marking of the brush with some dragging lines appearing on the supporting surface construct chaotic atmosphere.

1.5.3.3 Integrating technique. The interrelatedness of contents applied to this painting is very coherent and agreed with each other.

2. Artistic Work Created by Water Color and Patching Technique

One of fine art creation methods used by Thawee is to apply water color with patching

some material such as paper altogether on the surface. This art creation process is distinguishingly different from what applied through oil color. Artists are usually applying various techniques to create artistic works. Thawee is also alike; he selected this technique for work deemed representing gentle and kind subject. This is for example the painting of lady in Pattaya.

The researcher picks up two pieces of “Pattaya” series to study. The objective is to understand the process of performing artistic work of Thawee during his stay in Pattaya. Throughout his time in Pattaya, Thawee stayed with his daughter. Here Thawee saw various life paths of people in Pattaya. This is especially, lives of ladies earning for living in Pattaya. Night-stand girl is one of interesting career that he chose for study. He saw that Pattaya night-stand girls were different in many angles from those in Korat. In Pattaya, it was a matter of being satisfied between two sides: one offering and one accepting. The work done in Pattaya therefore should be one of Thawee’s life courses’ collection.

2.1 Foreigner at Pattaya Beach (B.E.2542)

Water color on ancient Thai style paper, size 56 x 76 cm

2.1.1 Conceptual background

“Foreigner at Pattaya Beach” was painted in B.E.2542 during his time in Pattaya. Through various angles, there he perceived the life of Pattaya in parallel with what was happening also in Korat. American GI was condemned igniting the change of these two cities. Now a day, Pattaya is truly a renowned tourism city of the world. Influx of tourists all around the world destined to Pattaya as their destinations. They are such as American, European, Arab, and Asian tourists. Pattaya now deserves for a paradise for tourists, especially for night-life activities.

The well-known meeting point in Pattaya is a walking street. There is nonetheless a number of entertainment parlors fit for ones’ taste. In fact

there are specific zones for particular activities such as Arab zone, lady bar zone, and boy bar zone. Other tourist attractions are sparsely located throughout the city of Pattaya. The varieties of tourist activities are therefore available to serve satisfactorily every visitor’s desire.

2.1.2 Representation of art to the society

The figures of human faces appear on the same plain of surface. The figures are divided into three rows. Each face represents person from different country and culture as appeared through color used differently in each face.

2.1.3 Art Principle

2.1.3.1 Color and painting work.

Thawee applies water color on pale brown color of Khoiy paper (ancient Thai style paper) surface. The hard-light color on each faces is employed differently. In general, the weight of colors used are varied: light, medium and dark of which symbolize people of different race or clan gathering in Pattaya.

2.1.3.2 Composition structure

Balancing is used for presenting the painting. Human faces are put in three rows with three levels. The margin of upper edge is set. This arrangement reflects the simplicity yet attractive. Some shell are selected and placed appropriately. They are likely representing people’s eyes and arranged on the same plain surface. Thawee has been collecting shells as personal preference.

2.1.3.3 Integration technique. Thawee use water color applying on paper with the rough surface of some portion of the painting. Some drawings are also used. However, one of the most interesting points here is the use of shell figures as subject matter in this painting. It can be said that Thawee has integrated various techniques in his artistic piece.

2.2 Good Sell Sweety in Pattaya (B.E.2542)

Water color on dried palm leaf, size 76 x 56 cm

2.2.1 Conceptual background

“Good Sell Sweety in Pattaya” is one of painting created during his time in Pattaya. As a result of more understanding of Pattaya, especially night life of night stand ladies, Thawee then implicitly use the sweety as symbol of these ladies. In fact the careers the ladies tends to be in Pattaya, at the time, were somewhat related to sell oneself either revealed or concealed. The understanding of this affair inspired Thawee on his paintings.

In the perspective of Thawee, the Pattaya series was somewhat a means to pass on his exotic experiences through the paintings. He however was not worried about what happened there since the emergences of things in Pattaya were socially accepted. Therefore, what he did was just the presenting of direct experience of an artist.

2.2.2 Representation of art to the society

The painting communicates to the social that the difference of gender potentially affecting the social behavior. Being the sweety, representing woman in the meaning of Thawee, is always required in Pattaya. The fact here can be possible either two prongs, one is the social actuality while the other is the social satisfaction.

2.2.3 Art Principles

2.2.3.1 Color and painting work.

Brown is the color applied by Thawee to this painting. The surface of dried palm leaf appears worn-out. He painted the figure on the surface of support. The figure of woman-breast shapes were not colored, while the other spaces of the surface were put brown. On the figures, the letters allowed to appear. On some women-breast figures, either men genitals or shells were drawn.

2.2.3.2 Composition structure.

Thawee arranged the figures in the painting by focusing on mass of the painting. The five breasts were arranged in row which each row was layered accordingly up to six layers. The size

of breast is equal to straightforwardly communicate the matter to the society as required by the artist.

2.2.3.3 Integration technique.

The dried palm leaf with the some letters obviously written on was used as support for water color paint. The letters on the dried palm leaf remained appearance as appropriate. The black line was used for drawing the shell so as representing either women or men genitals to give a reason why the sweety in Pattaya had a good sales.

2.3 “Pickle Crab”

Water color on streblus-asper paper, size 56 x 76 cm

2.3.1 Conceptual background

This satirized painting reflects the social disparity incurred by ruling bodies that have power abuse. This is especially a feudality that takes advantages for one’s own and relatives. The letters written onto the streblus-asper paper symbolizing the scoundrel having ruling power in Thai society. The painting communicates a social satire through a very tricky way.

2.3.2 Representation of art to the society

This painting ridicules the ruling politicians for their exercising of power abuse. Within the streblus-asper paper, hand-writing Thai letters implicitly reflects the abstract meaning of pickle crab. This technique is worth for more enquiries on what he wants to tell the publics.

2.3.3 Art Principles

2.3.3.1 Color and painting technique.

The “Pickle Crab” is colored with brown tone which enabling down feeling. Eighty percent of painting space is colored with brown, while the rest twenty percent is omitted to have some space on the upper edge for Thai ancient style letters. The content of the “Pickle Crab” may be put just as “the affair of pickle crab society”. Eighty percent of the painting, Thawee painted crab in black and dark brown through a very simple way

with some white shells arranging appropriately in their positions.

2.3.3.2 Composition structure.

For this painting Thawee has arrangement the composition in a simple way. The figures of crabs are positioned on the same plain. The crab's figure is in black mostly while some brown crabs are just seen appropriate. However, the presentation of meaning is straightforward. In contrary, there are much of stories hidden.

2.3.3.3 Integration technique.

The Pickle Crab is created by wisely selected streblus-asper paper as a support for water color. The hand writing letters put randomly reflect some imaginations that the artist want to convey.

2.4 "Mae Moon (2545)"

Ink on Sa paper, size 55 x 79 cm

2.4.1 Conceptual background

This painting was created in B.E.2545. The inspiration was activated from the distress of villagers of Mae Moon Mun Yuin (enduring village) affected from the dam construction project. The Mae Moon villagers called for the water gates to open in order to bring back the livelihood of people as that of prior state of the project. The project was condemned affecting in particular an inland fishery since the fish could not get through the bank of Mae Moon dam resulting to some villagers giving up their fishery.

The story of Mae Moon villagers' struggling had been put into the media over several years. As a result, affected people got gathering and agreed to set their new village named Mae Moon Mun Yuin (enduring village) on the Bank of the dam. Catching up this story, Thawee was inspired to reflect his sensation through several artistic pieces.

2.4.2 Representation of art to the society

To "Mae Moon Mun Yuin" painting, Thawee aims for informing Thai society of grievances the villagers encountered. The dam

construction was believed bringing about livelihood changes of local people. Through this painting, Thawee reflects what actually the local people need.

2.4.3 Art Principles

2.4.3.1 Color and painting work.

Thawee chose black ink on a cream-color surface. Fish figures were drawn with heavy lines for some parts. The letters appeared also black. Through a wider perspective, the figure emerged mixing fishes and the moon shape.

2.4.3.2 Composition structure

Thawee arranged the figures of fishes to shape like a head of pygmy owl. The figures of fishes were neatly put in order. In the middle of painting appears eye-like shape with Thai letters read "Mae Moon Yuin Yong/Khon Kub Pla, Pla Kub Kon (in Thai) (Enduring Mae Moon, Man and Fish, Fish and Man, Man and Fish".

2.4.3.3 Integration technique.

It painting is created by using black color blending with the letters exerting obviously their meanings. This is a way to communicate through the figures and letters simultaneously. The rough surface of paper seems to fit with the color of ink used.

2.5 "Thai Politics"

Ink color on streblus-asper paper technique, size 75 x 100 cm

2.5.1 Conceptual background

This painting was produced in B.E. 2545. It's entitle "Thai Politics" however is contemporary and coexistent with current Thai social context. Thawee perfectly reflects his understanding of Thai social context that it is a matter of one's interest. People are always being sympathized since as not being informed as that of Thai politicians. It can be said that no matter the ruling period will be, people are always the disadvantageous. Therefore a phrase just Thai style seems to implicitly pinpoint what it actually means.

2.5.2 Representation of art to the society

The reflection of painting's content is made through a figure of declining person sleeping as appearing on the lower portion of the painting. The painting informs the seers that people are those groups who never know what is affecting and to affect them one day or the other. On the right and left portion of the painting, there are ghost-like figures which their shapes look like ghosts while their faces look like creatures. The letter on the left side says "Uppri (Thai) or wicked" and on the right side says "Junrai (Thai) or cursed". In the middle portion, appears a person wearing a Thai theatrical crown with a phrase says "Devada Talod Karn (Thai) or forever god with a black cat crouching among other figures. In general, Thawee wants to inform spectators the careless of Thai politicians toward Thai people while people are waiting for patronages from the hopeless politicians.

2.5.3 Art Principles

2.5.3.1 Color and painting work.

"Thai Politics" is color with black ink color and brown paints on streblus-asper paper which inscribed with the ancient Thai language. Both human figure's faces looking like creatures are painted with darkest color. The figure of declined sleeping person is painted with slightly light brown. In whole, the structure of tone is dry hot tone which conveying discouraged and hopeless.

2.5.3.2 Composition structure

The placements of figures are based on balancing approach. The figure of god is in between creature-face-like human, which are positioned on the left and right side of the painting. The lying sleeping person is horizontally placed on the bottom. Thawee draws the black lines to distinguish the figures so that the windowed figures appeared. The vertical and horizontal lines in combination with the letters on streblus-asper paper make the surface noticeable.

Also the handwriting of Thawee as emerging from his imagination may reflect what kept in his mind to the society.

2.5.3.3 Integration technique

Thawee applies watercolor painting technique on the plain support made from streblus-asper paper inscribed with the ancient Thai letters. This technique is created through the mix of streblus-asper paper and watercolor with the tone structure is appropriately controlled.

3. Conclusion

The analysis of Thawee's works is made on 10 pieces of paintings: the first five pieces for oil paintings and the other for watercolor and material patching paintings. The findings from the analysis are as followings.

3.1 Conceptual background

The outstanding characteristics of Thawee Ratchaneekorn paintings are classified as the followings.

3.1.1 The works inspired by the nature

Thawee's painting that was inspired by the nature is "Ton Mai (The Tree)" painting. This work was created in B.E.2503 which was the era that Thawee was exploring his identity. The noticeable attribute is the aggressive brushwork crossing with the weight of light and reflection revealing his deep sensation influenced by the nature at the time.

3.1.2 The works inspired by foreign media

During his time teaching student in Korat, was the period that various instructors graduated from abroad. Some of art instructors were foreigners. The influences from both foreign instructors and foreign media affected the concept and approach of art teaching. Abstract art was the main stream at the time. The change was not only occurred among Art Institutes in Korat but also in Bangkok. A question was raised that why such remote institutes could be more advanced in art courses. This was a phenomenon that Thawee had directly experienced at the time.

3.1.3 The works inspired by Vietnam War

During his teaching years, the Vietnam War was erupted. Korat was used as American military base for fighting against Vietnam battle theatre. Korat was overwhelming by GI (American soldiers). The behaviors of GI against local people affected directly to Thawee sensation. It was especially the oppression imposed to Thai girls by GI. The situation was indeed aggravated by the political instability. The art creation of Thawee thus was inspired by all these homeland situations and his personal agonies.

3.1.4 The works inspired by Pattaya

Once of Thawee life course, he lived in Pattaya with his daughter who was working in Pataya as an architect. In Pattaye, Thawee observed lives of people from various styles especially night-life ladies. Their earning for livings were done among myriad temptation of things: alcohol bars, entertainment parlors, and many more. His perspective, however, was based on the understanding of truth of life path. And as a consequence, he then put this sensation into the art. This was also the way, in his thought, to inform the society the truth of Pattaya from one angle.

3.1.5 The works inspired by Mae Moon Dam and Thai politics

The works representing Thawee's hatred is based on the unjust and taking-advantage behaviors of the ruling persons in the society. Long lasting social disparity has firmly embedded in Thai society and hardly to obviate. The resentment against the social situation inspires Thawee to put things on display.

It is noticeable that every piece of works of Thawee always reflecting what was happening in the society at the time that artistic work created. This is because; Thawee routine behavior is to keep abreast with the changing social context through available media like newspaper, television and others.

3.2 Representation of art to the society

According to the analysis of 10 paintings of Thawee, five aspects are the representation of art to the seers, namely;

3.2.1 The conscience development product for the nature and the environment from the painting entitled "The Tree".

3.2.2 The product of contemporary art from the painting entitled "The White Composition"

3.2.3 The product related to Vietnam War from the paintings entitled "The Rural Girl" and "The Good Sell Sweety in Pattaya"

3.2.4 The product of artistic works inspired by Pattya from the paintings entitled "Foreigners at Pattaya Beach" and "Good Sell Sweety in Pattaya"

3.2.5 The work reflecting social disparity from the paintings entitled "Pickle Crab", "Mae Moon" and "Thai Politics"

3.3 Art Principles

According to the analysis of art creation process from 10 pieces of paintings and categorized into five concepts, the researcher has discovered the remarkable aspects as the followings.

3.3.1 Products used oil technique: 5 pieces

3.3.1.1 Color and paint, the first painting – "The Tree" – is painted by speedy brushwork. The hot tones of colors employed are obviously crossing each other. "White Composition" is painted with gentle tone through the use of hard-edge technique. While "Rural Girl", green blending with indigo blue is used. For some portions, the contrast may be noticeable but they finally mix smoothly. "Devil Dictator" the coloring technique applied is the similar to that of "Rural Girl". However, "Frightened Society" gray color is applied through the painting with some pigment of red, pink and yellow.

3.3.1.2 Painting Structure

The structuring of oil painting entitled

“The Tree” is based on near-middle-far technique. The focus is of creating the distance for the figures. Meanwhile “The White Composition”, the arrangement is done with modern style. Symbolization representing intent of the artist is applied for both “Rural Girl” and “Devil Dictator”. And “Frightened Society” is arranged by using twisted shape which reflects the freedom of presentation.

3.3.1.3 Watercolor and Material Patching Technique: 5 Pieces

Most of artistic works applying watercolor and ink color are painted by placing the pigments as seen appropriate while some space of the surface is left free of figure. The striking portion of the paper surface is where Thai ancient letters appear. This seems to be an interesting aspect of the painting. Most of colors used for this painting are black and brown. The painting technique is quit transparent and a bit repetitive.

In conclusion, the creation of artistic works of Thawee Ratchaneekorn is mainly to present social situation of Thai society in the past. The focus is put on the social disparity and unjust. This certainly reflects the view of Thawee on his day-to-day living context. The representations through artistic works tell us the story over his life course e.g. obstacles encountered and affecting his life and world view. Nonetheless, his resolute attempt in creating artistic works without expecting for remuneration or hire and with a good wish for his homeland, both in the past and at the present helps intensify the value of contemporary arts and society as a whole.

Thawee Ratchaneekorn is filled with respectably artistic attributes deserving for being a model of artist. Moreover his routine duty deserves for being honor and admirable forever.

บรรณานุกรม

- โกศล พินกุล. (2542). **จิตรกรรมสีน้ำมันภาพคน : กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมสีน้ำมัน ภาพคนชุด “Colliwospa” ของอาร์ สุธิพันธุ์**. ปรินญาณิพนธ์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไกรสร ประเสริฐ. (2544). **การศึกษาผลงานหนังสือใหญ่ของ กมล ทัศนัญชลี และผลงานภาพพิมพ์ของ แคธิ โคลล์วิทซ์ เพื่องานศิลปะสร้างสรรค์**. ปรินญาณิพนธ์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). **ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง ประจำปี 2536-2538**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). **หอัครศิลปิน แหล่งการเรียนรู้และชุมทรัพย์ทางปัญญา**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2548**. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- คณะผู้จัดทำ หอศิลป์ทิว รัชนิกร. (2550). **ศิลปินรากแก้วอีสาน ทิว รัชนิกร : ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ปี พ.ศ. 2548**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี. พิมพ์ครั้งแรก.
- ทิว รัชนิกร. (2543). **สุจิตร์ ; จิตรกรรมและประติมากรรม**. จัดแสดงผลงาน ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ กรุงเทพมหานคร, 8-30 พฤษภาคม 2543.
- ทิว รัชนิกร. (2546). **สุจิตร์ ; มนุษย์กับสังคม**. เชิดชูเกียรติศิลปินอีสาน ครั้งที่ 2, 17 พฤศจิกายน-10 ธันวาคม 2546, ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ทวี รัชนิกร. (2548). **สูจิบัตร ; การแสดงศิลปกรรมของ ทวี รัชนิกร**. โครงการเชิดชูเกียรติการสร้างสรรค์ศิลปกรรมของศิลปินไทย ประจำปี 2548, 1-20 สิงหาคม 2548, ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ ถนนหน้าพระลาน กรุงเทพฯ.
- นาคอละ ระเด่นอาหมัด. (2543). **ทฤษฎีจิตรกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1.
- บำรุง พาทยกุล. (2544). **เดือน พาทยกุล ศิลปินแห่งชาติ : ชีวิตประวัติและผลงาน**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประสพ ลีเหมือดภัย. (2543). **ศิลปนิยม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1.
- พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง และคณะ. (2550). **รายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวบ้านศิลปิน เชียงราย**. ชุดโครงการการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืนกลุ่มจังหวัดล้านนา โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- พูลสวัสดิ์ มุ่มบ้านเช่า. (2546). **ศิลปะสื่อผสม : กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมของ ฮวน มิโร และผลงานสื่อผสมของ กมล ทัศนัญชลี**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพรวลัย ชัยรัตน์. (2547). **จิตรกรรมสีน้ำมันภาพภูมิทัศน์ : กรณีศึกษาภาพผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันภาพ ภูมิทัศน์ของ เฉลิม นาศิริรักษ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2483-2525**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนัส เหมาะสม. (2547). **จิตรกรรมสร้างสรรค์ : กรณีศึกษาผลงานจิตรกรรมและสื่อประสมที่สะท้อนภาพทางการเมืองและสังคมของทวี รัชนิกร และวสันต์ สิทธิเขตต์**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรพรรณ ภูวิจารณ์. (2544). **จิตรกรรมสีน้ำมันภาพทิวทัศน์ : กรณีศึกษาจิตรกรรมสีน้ำมันภาพ ทิวทัศน์ ของ ประกิต (จิตร) บัวบุศย์**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2534). **ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : โอเอส.พรินต์ติ้งเฮ้าส์. พิมพ์ครั้งที่ 1.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2547). **ปัจเจกศิลปิน**. กรุงเทพมหานคร : สันติศิริการพิมพ์. พิมพ์ครั้งแรก.
- วีรัชย์ ห่วงยงกุลวัฒนา. (2549). **การศึกษาวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมของเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520-2547**. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพจน์ ศิริรัชนิกร. (2546). **กรณีศึกษางานจิตรกรรมภาพคนของ ฟรานซิส เบคอน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1944-1992**. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2535). **ศิลปนิยม**. กรุงเทพมหานคร : โอเอส.พรินต์ติ้ง เฮ้าส์. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2539). **ศิลปะกับมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- อิทธิพล ตั้งโฉลก. (2550). **แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมขั้นสูง**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์-พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- Tawe Rajaneekorn, Art Gallery. LOEI, Lyric Beyond Borderline. Sukhothai / Hong Kong / Siem Reap / Jan Island / Yod-U Laos. **Tropical : art / culture / travel**. 2007. vol.5 issue 52.

